

Byla C-98/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. vasario 14 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour d'appel de Paris (Prancūzija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. vasario 2 d.

Ieškovė:

Eurelec Trading SCRL

Atsakovas:

Ministre de l'Économie et des Finances

Scabel SA

Groupement d'Achat des Centres Édouard Leclerc (GALEC)

Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC)

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas tarp Prancūzijos ekonomikos ir finansų ministro ir dviejų Belgijos bendrovių: bendrovės *Eurelec* – pagal Belgijos teisę įsteigtos bendrovės, kurios buveinė yra Briuselyje ir kuri yra Prancūzijos įmonių grupės *Leclerc* ir Vokietijos įmonių grupės *Rewe* įsteigtas derybų dėl kainų ir pirkimo centras, ir bendrovės *Scabel* – pagal Belgijos teisę įsteigtos bendrovės, kurios buveinė yra Briuselyje ir kuri tarpininkauja tarp bendrovės *Eurelec* ir įmonių grupės *Leclerc* Prancūzijos ir Portugalijos regioninių pirkimo centrų. Ginčo šalys taip pat yra dvi Prancūzijos įmonės: įmonių grupės *Leclerc* nacionalinis pirkimų centras, kuris derasi dėl metinių bendrųjų sutarčių su Prancūzijos tiekėjais (toliau – GALEC), ir platinimo centrų asociacija *E Leclerc* (toliau – ACDLEC).

- 2 2016–2018 m. atlikęs tyrimą Prancūzijos ekonomikos ir finansų ministras (toliau – ministras) pareiškė įtarimus dėl bendrovės *Eurelec* Belgijoje vykdomų galimai konkurenciją ribojančių veiksmų, susijusių su Prancūzijoje įsteigtais tiekėjais. Bendrovės *Eurelec*, *Scabel*, *Galec* ir ACDLEC ginčija veiksmus, dėl kurių joms priekaištaujama.
- 3 Ministras dėl minėtų keturių bendrovių kreipėsi į *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas), prašydamas, be kita ko, konstatuoti, kad minėtų bendrovių veiksmai, kuriais tiekėjai buvo įpareigojami sudaryti sutarčiai taikyti Belgijos teisę, kad jie negalėtų pasinaudoti Prancūzijos prekybos kodekse numatytais imperatyviomis nuostatomis, visų pirma tomis, pagal kurias leidžiama, pirma, laisvai derėtis dėl sutarties pagal tiekėjo bendrąsias pardavimo sąlygas, ir, antra, įgyvendinant organizuotas plataus masto atsakomąsias priemones taikyti tiekėjams reikšmingą praėjusių metų trigubos grynosios („triple net“) kainos defliaciją nepasiūlant nieko mainais, lemia didelį šalių teisių ir pareigų neatitikimą.
- 4 2021 m. balandžio 15 d. sprendime *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas) konstatavo, kad minėtų bendrovių pateiktas jurisdikcijos nebuvimu grindžiamas prieštaravimas yra priimtinas, bet nepagrįstas. Jis taip pat atmetė jų prašymus kreiptis dėl prejudicinio sprendimo dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) (toliau – reglamentas „Briuselis Ia“) išaiškinimo. Minėtas teismas pripažino turįs jurisdikciją priimti sprendimą dėl Prekybos kodekso L442-6 straipsnio (dabar – L442-11 straipsnis) laikymosi Prancūzijos teritorijoje, kiek tai susiję su ginču, ir paprašė šalių dalyvauti vėlesniame posėdyje bei pateikti savo reikalavimus dėl ginčo esmės.
- 5 2021 m. gegužės 18 d. ir 21 d. bendrovės *Scabel* ir *Eurelec* padavė apeliacinį skundą dėl tokio sprendimo *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas).
- 6 Taigi *Cour d'appel de Paris* (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) prašoma nustatyti, ar Prancūzijos teismai turi jurisdikciją nagrinėti Prancūzijos valdžios institucijų ieškinį, pareikštą Belgijoje įsteigtoms bendrovėms, kuriuo prašoma pripažinti ir nutraukti tariamai konkurenciją ribojančius veiksmus, nukreiptus prieš Prancūzijoje įsisteigusius tiekėjus, ir nubausti už juos.

Pagrindinės bylos šalių esminiai argumentai dėl ministro ieškinio civilinio ir komercinio pobūdžio, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Briuselis Ia“

- 7 *Eurelec* teigimu, dėl ministro ieškinio pobūdžio ir dalyko, taip pat šiam ieškiniui pagrįsti ministro pateiktų įrodymų ši byla gali nepatekti į reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį. Šiuo klausimu minėta bendrovė primena, kad net jei ginčo esmei

taikytina nacionalinės teisės norma laikoma imperatyvia, ja negalima grįsti Prancūzijos teismų tarptautinės jurisdikcijos.

- 8 Bendrovės *Eurelec* ir *Scabel*, teigdamos, kad sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnį, negali būti aiškinama darant nuorodą į valstybės narės vidaus teisę, tvirtina, kad ministro ieškinys pagal savo pobūdį ir dalyką reiškia viešosios valdžios įgaliojimų vykdymą, kuriam būdingas perteklinių įgaliojimų įgyvendinimas, palyginti su privačių asmenų tarpusavio santykiams taikomomis bendrosiomis teisės normomis, todėl ginčas nepriskiriamas prie civilinių ir komercinių bylų.
- 9 Jų nuomone, civilinės baudos skyrimo negalima painioti su privatiems asmenims pripažinta prerogatyva reikalauti atlyginti tiesiogiai patirtą žalą, o ministras naudoja įrodymus, gautus naudojantis viešosios valdžios įgaliojimais, nagrinėjamu atveju – apžiūromis ir poėmiais ACDLEC ir GALEC patalpose pagal Prekybos kodekso L 450-4 straipsnį, nors pagal Civilinio proceso kodekso 145 straipsnį privatiems asmenims suteikiami procesiniai įgaliojimai neturi būti prilyginami viešosios valdžios institucijų turimiems tyrimo įgaliojimams. Šiuo klausimu minėtos bendrovės teigia, kad bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, net viešosios teisės reglamentuojamas subjektas, gali pareikšti ieškinį pagal Civilinio proceso kodekso 145 straipsnį, tačiau ne pagal Prekybos kodekso L 450-4 straipsnį. Be to, prieštaravimas dėl tyrimo priemonės *in futurum*, kurią įpareigojama taikyti pagal Civilinio proceso kodekso 145 straipsnį, nėra pažeidimas, o bet koks prieštaravimas dėl Ekonomikos ir finansų ministerijos *Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes* (Konkurencijos, vartojimo ir kovos su sukčiavimu generalinis direktoratas) vykdomų apžiūrų ir poėmių yra prieštaravimas tyrimui, laikytinas pažeidimu (Prekybos kodekso L 540-8 straipsnis).
- 10 Bendrovė *Eurelec* taip pat primena, kad 2016 m. liepos 6 d. Sprendime Nr. 15-21.811 *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) pripažino, jog ministro ieškinys dėl savo pobūdžio ir dalyko priskiriamas ministrui suteiktiems viešosios valdžios įgaliojimams.
- 11 Kaip nurodo ministras, jo reikalavimai patenka į reglamento „Briuselis Ia“ materialinę taikymo sritį ir nekyla jokios aiškinimo problemos ar pagrįstos abejonės, kurios pateisintų prejudicinio klausimo teikimą, atsižvelgiant į 2020 m. liepos 16 d. Sprendime *Movic ir kt.* (C-73/19, EU:C:2020:568) pateiktus atsakymus; jo nuomone, šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą svarba nėra įrodyta, o dėl tariamo minėto reglamento netaikytinumo užsienio valstybės teismas neįgytų jurisdikcijos.
- 12 Ministras tvirtina, kad, kaip Teisingumo Teismas nurodė 2020 m. liepos 16 d. Sprendime *Movic ir kt.* (C-73/19, EU:C:2020:568), „bendrojo intereso gynimas negali būti painiojamas su viešosios valdžios prerogatyvų vykdymu“, kad Prekybos kodekso L 442-6 straipsnio 1 ir 2° dalių nuostatos yra imperatyvaus pobūdžio, susijusios su Prancūzijos ekonominės viešosios tvarkos apsauga, ir kad

jis įstoja į bylą siekdamas ginti viešąjį interesą, kad būtų paskirta civilinė bauda. Ministro teigimu, kadangi jo ieškinio tikslas – ginti Prancūzijos ekonominę viešąją tvarką, natūralu, kad tokį ieškinį gali nagrinėti tik Prancūzijos teismas, kaip minėtame 2016 m. liepos 6 d. sprendime nurodė *Cour de cassation*.

- 13 Dėl savo tyrimo įgaliojimų naudojimo ministras mano, kad tyrimo etapą reikia atskirti nuo teismo proceso etapo, ir teigia, kad reglamento „Briuselis Ia“ taikytinumo kriterijus yra šių įrodymų naudojimas, o ne jų rinkimo būdai. Šiuo klausimu jis remiasi generalinio advokato M. Szpunar išvada byloje *Movic ir kt.* (C-73/19, EU:C:2020:297, 59 punktą) ir priduria, kad byloje *Movic* valstybės priežiūros institucijų naudojimas tyrimo įgaliojimais, kurių pagrindu jos nustatė išvadas, grindžiančias jų teisinius veiksmus, neužkirto kelio taikyti reglamentą „Briuselis Ia“. Ministras pažymi, kad teismas, kuris priima sprendimą dėl šių įrodymų, niekada nepripažino neturįs jurisdikcijos, net kai buvo kalbama apie tokias užsienio bendroves kaip *Apple*, *Expédia* ar *Booking*, ir kad būtų nenuoseklu skirtingai taikyti reglamentą, atsižvelgiant į įrodymų pobūdį.

Galiausiai jis priduria, kad jo ieškinys suteikia jam lygias teises su atsakovais, nes jiems taikomos Civilinio proceso kodekso normos, kurios taikomos visoms bylos šalims, kartu su visomis su tuo susijusiomis garantijomis, ir kad pažeidimo kvalifikavimą ir prireikus sankcijos skyrimą savarankiškai vertina teismai, į kuriuos kreipiamasi.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 14 Ministras savo ieškinį grindžia Prancūzijos prekybos kodekso L 442-6 straipsnio I dalies 2° punktu (redakcija, galiojusi iki 2019 m. balandžio 24 d. potvarkio Nr. 2019-359, kuriuo Prekybos kodekso IV knygos IV antraštinė dalis išdėstoma nauja redakcija ir kurio 2 straipsnyje jos pakeičiamos to paties kodekso L 442-1 straipsnio I dalies nuostatomis).
- 15 Prekybos kodekso (buvusiame) L 442-6 straipsnyje nurodyta: „bet kuris asmuo, veikiantis kaip gamintojas, prekiautojas, pramonininkas ar amatų registre įregistruotas asmuo yra atsakingas ir privalo atlyginti žalą, tuo atveju, jei:

<...>

2° jis taikė arba kėsinosi taikyti prekybos partneriui įsipareigojimus, dėl kurių atsiranda reikšmingas šalių teisių ir pareigų neatitikimas.

<...>

III. – Ieškinį jurisdikciją turinčiame civilinių ar komercinių bylų teisme pareiškia bet kuris suinteresuotumą pagrindęs asmuo, prokuratūra, ministras, atsakingas už ekonomiką, arba *Autorité de la concurrence* (Konkurencijos institucija) pirmininkas, jeigu nustato šiame straipsnyje nurodytus veiksmus to teismo jurisdikcijai priklausančiose bylose.

<...>“.

- 16 Bendrovės, kurioms iškelta byla, ginčija Prancūzijos teismo jurisdikciją nagrinėti ministro ieškinį, pareikštą dviem Belgijos bendrovėms. Taigi šiuo atveju reikia nustatyti, ar valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti šios valstybės institucijų pareikštą ieškinį kitoje valstybėje narėje įsteigtoms bendrovėms, kuriuo prašoma pripažinti ir nutraukti tariamai konkurenciją ribojančius veiksmus, kurių imtasi prieš valstybėje narėje, šiuo atveju – Prancūzijoje, įsteigtus tiekėjus, ir nubausti už juos.
- 17 Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „[š]is reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Visų pirma šis reglamentas netaikomas mokesčių, muitų ar administracinėms byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdančias valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*)“. Ar šis reglamentas taikomas?
- 18 Kaip nurodė Teisingumo Teismas (2020 m. liepos 16 d. Sprendimas *Movic ir kt.*, C-73/19, EU:C:2020:568), Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“ apima vienos valstybės narės valdžios institucijų kitoje valstybėje narėje įsisteigusiams verslininkams pareikštą ieškinį, kuriuo šios institucijos visų pirma prašo konstatuoti, kad padaryti tariamai nesąžiningai komercinei veiklai prilygstantys pažeidimai, ir nurodyti juos nutraukti, o papildomai – nurodyti taikyti viešo paskelbimo priemonės ir skirti baudą.
- 19 Sprendime *Movic* Teisingumo Teismas nurodė:
 - 33 punkte, kad civilinių ir komercinių bylų sąvoka turi būti laikoma savarankiška sąvoka, kurią būtina aiškinti atsižvelgiant, pirma, į minėto reglamento tikslus bei sistemą ir, antra, į bendruosius principus, išplaukiančius iš nacionalinės teisės sistemų;
 - 34 punkte, kad dėl būtinybės užtikrinti gerą vidaus rinkos veikimą ir, siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, dėl būtinybės užtikrinti, kad valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai, minėtą sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“ reikia aiškinti plačiai;
 - 35 punkte, jog Teisingumo Teismas ne kartą nurodė, kad nors tam tikri viešosios valdžios institucijų ir privatinės teisės subjektų ginčai gali patekti į reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį, taip nėra tais atvejais, kai valdžios institucija vykdo viešosios valdžios įgaliojimus;
 - 36 punkte, kad kai viena iš ginčo šalių naudojami viešosios valdžios įgaliojimais, kurių nereglamentuoja santykiams tarp privačių asmenų taikomos taisyklės, toks ginčas nepriskiriamas prie „civilinių ir komercinių bylų“, kaip jos suprantamos pagal reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalį;

- 37 punkte, kad siekiant nustatyti, ar byla apima sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalį, ir atitinkamai, ar ji patenka į šio reglamento taikymo sritį, reikia išsiaiškinti, koks teisinis santykis sieja ginčo šalis ir jo dalyką, arba kaip alternatyvą išnagrinėti pareikšto ieškinio pagrindą ir jo pareiškimo sąlygas;
 - 57 punkte, kad tik tuo atveju, jei dėl naudojimosi tam tikrais įrodymais viešosios valdžios institucijos padėtis konkrečiai nėra tokia pati kaip privatinės teisės subjekto esant analogiškam ginčui, reikėtų manyti, kad nagrinėjamu atveju tokia institucija naudojosi viešosios valdžios prerogatyvomis;
 - 59 punkte, jog iš Teisingumo Teismo turimos informacijos nematyti, kad, vykstant procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, Belgijos valdžios institucijos būtų naudojusi įrodymus, gautus naudojantis viešosios valdžios įgaliojimais, o tai prireikus turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tame sprendime padarytas išvadas galima pritaikyti ministro pareikštam ieškiniui dėl reikšmingo neatitikimo (tarp teisių ir pareigų), kuriuo prašoma konstatuoti konkurenciją ribojantį elgesį. Minėtas teismas mano, kad norint atsakyti į šį klausimą, ministro ieškinį, pareikštą, be kita ko, dviem pagal Belgijos teisę įsteigtoms bendrovėms, reikia išnagrinėti atsižvelgiant į Prancūzijos teisės sistemą.
 - 21 Pagal Prekybos kodekso (buvusį) L 442-6 straipsnį, jei nukentėjusysis gali pareikšti ieškinį dėl nagrinėjamais veiksmais padarytos žalos atlyginimo ir prašyti nutraukti veiksmus arba pripažinti sąlygą negaliojančia, tik ministras ir prokuratūra gali reikalauti skirti veiksmų vykdytojui civilinę baudą.
 - 22 Be to, kad ministras, įstojantis į bylą su tikslu ginti bendrąjį interesą, neturi pagrįsti savo suinteresuotumo pareikšti ieškinį ir turi teisę pareikšti ieškinį, kuris, remiantis minėtu 2016 m. liepos 6 d. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) sprendimu, kvalifikuojamas kaip savarankiškas, jis taip pat gali pasinaudoti turimais tyrimo įgaliojimais.
 - 23 Šioje byloje ministras pateikė įrodymus, kuriuos surinko ACDLEC ir GALEC patalpose pagal Prekybos kodekso L 450-4 straipsnio nuostatas, pagal kurias jam leidžiama pavesti šiuo tikslu Konkurencijos institucijos įgaliotiems atstovams apsilankyti bet kurioje vietoje ir paimti dokumentus bei bet kokią informacijos laikmeną. Vis dėlto tokiu būdu surinktiems įrodymams civiliniame procese taikomas laisvės ginčyti įrodymus principas.
 - 24 Palyginimui, įrodymų rinkimo srityje privatiems asmenims prieinamos ne minėtos prerogatyvos, o tyrimo priemonės *in futurum*, kurios gali būti taikomos pagal Civilinio proceso kodekso 145 straipsnį bet kurio fizinio ar juridinio asmens prašymu, net jei toks asmuo reglamentuojamas viešosios teisės, pavyzdžiui, įpareigojimas pateikti dokumentus, ekspertizė, antstolio vykdomi prevenciniai

areštai. Šios įrodinėjimo priemonės gali būti gautos pateikus prašymą, t. y. *ex parte* proceso stadijoje, kai įrodoma jų būtinybė.

- 25 Be to, prieštaravimas tyrimo priemonei *in futurum*, kuri paskirta pagal Civilinio proceso kodekso 145 straipsnį, nelaikomas pažeidimu, o bet koks prieštaravimas dėl šiuo tikslu įgaliotų pareigūnų vykdomų apžiūrų ir poėmių yra priešinimasis tyrimui ir laikomas pažeidimu.
- 26 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar, kaip šioje byloje, kai ministras naudojasi savo konkrečiais tyrimo įgaliojimais siekdamas nustatyti, ar egzistuoja veiksmas, dėl kurių atsiranda reikšmingas neatitikimas tarp šalių teisių ir pareigų, ir prašo teismo už šiuos veiksmus skirti civilinę baudą, pareikšdamas ieškinį jis naudojasi viešosios valdžios įgaliojimais, todėl reglamentas „Briuselis Ia“ šiam ieškiniui netaikomas, nes jis nepatenka į civilinių ir komercinių bylų sritį.
- 27 Taigi, atsižvelgiant į ministro ieškinio specifiką Prancūzijos nacionalinėje teisės sistemoje, kyla pagrįstų abejonių dėl to, ar toks ministro ieškinys, kuris yra pareikštas šiuo atveju, patenka į reglamento „Briuselis Ia“, taikomo „civilinėse ir komercinėse bylose“, materialinę taikymo sritį, todėl yra pagrindas pateikti SESV 267 straipsnyje numatytą prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir teikia Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 1 straipsnio 1 dalyje apibrėžta sąvoka „civilinė ir komercinė“ byla turi būti aiškinama taip, kad į jos taikymo sritį patenka ieškinys ir išnagrinėjus jį priimtas teismo sprendimas, kai: i) šį ieškinį Belgijos bendrovei pareiškia Prancūzijos ekonomikos ir finansų ministras, remdamasis Prancūzijos prekybos kodekso (buvusiu) L 442 -6 straipsnio I dalies 2°punktu; ii) šiuo ieškiniu siekiama pripažinti ir nutraukti konkurenciją ribojančius veiksmus ir nubausti įtariamą šių veiksmų vykdytoją, paskiriant jam civilinę baudą; iii) šis ieškinys grindžiamas įrodymais, gautais ministrui naudojantis konkrečiais tyrimo įgaliojimais?“